

можливість ефективно керувати та оперативно приймати управлінські рішення.

Список використаних джерел:

1. Гавкалова Н. Л. Дослідження впливу трансакційних витрат підприємства на ефективність менеджменту персоналу на прикладі підприємств Харківського регіону / Н. Л. Гавкалова, Т. А. Власенко // Теорія та практика державного управління. – 2011. – Вип. 1. – С. 204-210.

2. Пачева Н.О. Вплив трансакційних витрат на ефективність менеджменту персоналу / Н.О. Пачева // Економічний простір: збірник наукових праць. – Дніпро: ПДАБА, 2018. – № 131. – С. 152-160.

Бондарук Т.Г.,

*доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування;*

Бондарук О.С.,

*кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,*

Національна академія статистики, обліку та аудиту

Джерела загроз бюджетної безпеки України

Ефективна система бюджетної безпеки передбачає визначення джерел потенційних загроз, а також наявних і необхідних ресурсів для їх нейтралізації.

Досліджуючи проблеми фінансової безпеки І. Семухін відмічає, що починаючи з 90-х рр. ХХ ст., однією з головних негативних тенденцій в нашій країні стало зростання загроз економічній і фінансовій безпеці держави. Сучасний ефективний розвиток економіки, відновлення політичної і соціальної стабільності в країні значною мірою залежить від успішної політики держави, зокрема, у фінансовій сфері [1, с. 172]. У зв'язку з цим однією з актуальних проблем є забезпечення фінансової безпеки держави та її основної складової – бюджетної безпеки, як визначальної умови досягнення стабільного економічного зростання в Україні.

Законом України «Про основи національної безпеки України» загрози національній безпеці визначено як «наявні та потенційно можливі явища і фактори, що створюють небезпеку життєво важливим національним інтересам України» [2]. Загрози бюджетній безпеці держави – це «потенційно можливі явища і фактори негативного характеру економіки, що впливають на бюджетну сферу, в цілому і/або на її окремі елементи, що дестабілізують економічну

ситуацію в країні і суспільстві, що перешкоджають звичайному розвитку, а також що завдають значного збитку найважливішим інтересам особи, суспільства і держави у бюджетній сфері» [3].

Загроз бюджетній безпеці держави не є постійними. Також не існує єдиної загальноприйнятої класифікації цих загроз. Тому пропонуємо найбільш поширену класифікацію загроз, яку виділяють у економічній та фінансовій сферах і спробуємо її адаптувати до бюджетної сфери [1]: відносно до об'єкта загрози поділяють на: зовнішні та внутрішні; за вірогідністю виникнення: маловірогідні, вірогідні; залежно від причин виникнення: стихійні, умисні; за величиною збитку: значні, незначні.

Так, З. Варналій [4] і О. Користін [5] пропонують таку класифікацію загроз економічній безпеці: за місцем виникнення (внутрішні; зовнішні), за ступенем небезпеки (особливо небезпечні; небезпечні), за можливістю здійснення (реальні; потенційні), за масштабами здійснення (загальнонаціональні; локальні; індивідуальні), за тривалістю дії (тимчасові; постійні), за сферою спрямування (виробничі; фінансові; експортно-імпортні; технологічні; інституційні; військово-економічні; соціально-економічні; демографо-економічні; еколого-економічні), за ставленням до загроз (об'єктивні; суб'єктивні), за характером спрямування (прямі; непрямі).

Зміст загрози безпосередньо пов'язаний з її формою, під якою розуміють способи зовнішнього вираження загрози. Форма надає змісту загрози фактичну визначеність в об'єктивному світі, зумовлює її межі. Завдяки формі загроза стає доступною для дослідження і оцінки [4].

Розглянемо найбільш поширений в сучасній науці підхід до розподілу загроз економічної безпеки України на зовнішні і внутрішні. Під внутрішніми загрозами розуміють сукупність негативних умов і факторів, джерелом виникнення яких є дана економічна система; зовнішні загрози – сукупність умов і факторів, що сформувалися в економічних системах вищого рівня ієрархії по відношенню до даної системи [3]. Таким чином, одна і та ж загроза залежно від рівня ієрархії досліджуваної системи може трактуватися і як внутрішня, і як зовнішня [5].

Внутрішні загрози фінансовій та бюджетній безпеці – це ті фактори, що мають місце всередині держави. Ці фактори, як правило, або залишаються лише внутрішніми, або набувають розвитку й спричиняють за собою зовнішні загрози. Наприклад, бюджетним законодавством забороняється емісія коштів Національного банку України з метою покриття бюджетного дефіциту, оскільки наслідком цього обов'язково буде зростання інфляції, здешевлення національної валюти. Проте в Україні спостерігаються переконливі факти того, що зазначена емісія все ж відбувається. Зазначимо, що це трапляється нерегулярно і нині все ще залишається фактором внутрішньої загрози фінансовій та бюджетній безпеці держави [3]. Також певну загрозу становлять факти нецільового та неефективного використання бюджетних коштів; недоліки, що містить контроль у сфері бюджетного законодавства; порушення строків бюджетного процесу [6].

Зовнішні загрози економічній безпеці України обумовлені як об'єктивними процесами, що відбуваються у світовій економіці (стрімкий розвиток процесу глобалізації, нестійкість світової фінансової системи тощо), так і проблемами безпосередньо економічної, фінансової і бюджетної політики [7].

Зважаючи на те, що в довгостроковій перспективі іноземний вплив на економіку України зростатиме, вважаємо загрози її фінансової та бюджетної безпеки ззовні відобразатимуть наступні тенденції:

- висока залежність вітчизняної економіки від іноземних позик;
- поляризація між секторами економіки, що мають доступ до валюти (тобто до ресурсів світової економіки), і секторами, орієнтованими на внутрішній ринок;
- прогресуюче погіршення фінансового стану експортно-орієнтованого сектора виробництва;
- неадекватність реагування державних органів на конфліктні загострення у сфері політичних, економічних, соціальних відносин, зокрема, інспірованих із зовні [8];
- перерозподіл фінансових коштів державного і місцевих бюджетів через підприємства з іноземними інвестиціями на користь зарубіжних фірм тощо.

Отже, аналіз зовнішніх загроз бюджетної безпеки можливий лише за умови врахування таких взаємозв'язаних процесів: глобальних, внутрішніх економічних трансформацій і кон'юнктурного (поточного) стану економіки. Причинами виникнення внутрішніх загроз бюджетної безпеки в перше чергу є неадекватна економічна, фінансова, бюджетна політика, низька ефективність управління бюджетними коштами, слабка нормативно-правова база, яка регламентує бюджетний процес, а також відсутність цілісної системи фінансового контролю, слабкість інститутів державного контролю на місцевому рівні. Залежно від природи конкретних випадків виникнення загроз безпечного функціонування бюджетної системи істотно розрізняються і їх наслідки для бюджету і для держави.

Список використаних джерел:

1. Семухін І.Ю. Регіональні аспекти фінансової безпеки України: системне моделювання бюджетних відносин / І.Ю. Семухін // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Серия «Юридические науки». – 2008. – Том 21 (60), № 2. – С. 172–178.

2. Бондарук О. С. Аналіз бюджетних загроз та їх впливу на фінансову безпеку України [Електронний режим] / О.С. Бондарук // Міжнародні відносини Серія "Економічні науки". – Режим доступу: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/issue/view/186

3. Закон України «Про основи національної безпеки України» від 19.06.2003 № 964-IV [Електронний режим] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/964-15>

4. Користін О.Є. Економічна безпека [Електронний режим] / О.Є. Користін.
– Режим доступу:

http://pidruchniki.ws/16520205/ekonomika/indikator_i_finansovoyi_bezpeki_suspilstva

5. Економічна безпека: навч. посіб. \ за ред. З.С. Варналія. – К.: Знання, 2009. – 647 с.

6. Бондарук Т.Г. Бюджетне регулювання в системі забезпечення економічної безпеки держави / Т.Г. Бондарук // Розвиток системи обліку, аналізу та аудиту: теорія, методологія і організація. – К.: НАСОА. – 2013. – № 1. – С. 143–152.

7. Бондарук Т.Г. Місцеве самоврядування та його фінансове забезпечення в Україні: моногр. / Т.Г. Бондарук; НАН України. Ін-т екон. та прогноз. – К.: Експрес, 2009. – 608 с.

8. Указ Президента України Про Стратегію національної безпеки України від 12.02.2007 №105/2007 [Електронний режим] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу:

<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/105/2007?nreg=105%2F2007&find=1&text=%E7%E0%E3%F0%E7&x=0&y=0>

Булах Т.М.,

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри економіки та менеджменту

зовнішньоекономічної діяльності,

Національна академія статистики, обліку та аудиту

Угода про асоціацію України з ЄС: вигоди та проблеми

Чотири роки тому, 27 червня 2014 р., Україна стала повноправним асоційованим членом Європейського Союзу. Українські експерти зазначають, що зараз угода лише наповнюється змістом, тому підбивати підсумки ще зарано. Хоча вже можна говорити про вигоди та проблеми наближення України за низкою політичних та економічних стандартів до європейських.

Отже, після підписання Угоди про асоціацію з ЄС Україна отримала наступні вигоди:

- доступ до європейського ринку;
- утворення зони вільної торгівлі з країнами ЄС;
- зниження ставок ввізного мита для українських товарів;
- доступ до державних закупівель в країнах ЄС;
- доступ до ринків третіх країн [5];
- наближення законодавчої бази відповідно та адміністративних процедур України до відповідних норм та процедур ЄС;
- відкриття нових ринків для здійснення інвестиційної діяльності;